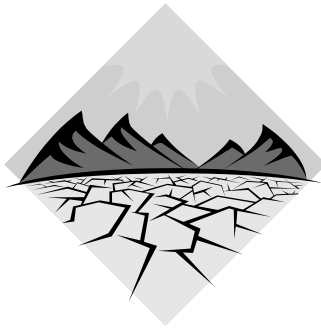

Thulke phuronaake n
kueani thie ke si-n
caanani bɔɔ fev

Ure kherani: Ian Flanders
Ure fieni: Matthieu Kambou
Ure kherani na maasin: Pasit̃eer Dibuloni Békol Daniel

Thumuso

paaji

1. Mɔ̃ thĩe n kanɪ paar fev thuraake 3
2. Yo kɔ̃fũ 7
3. Gure diə sarnɪ ke dɔni dakha gure si-n yini 12
4. Samari kũu bɔɔ thumu 17
5. Gure na danani ke na booke na unani 22

Mɔ̃ thĩe n kanu paar fev thuraake

Mɔ̃ sa tɔ̃tɔ̃ni a na mu thulke phuronaadaake si-n caanani bɔɔ fev thura. Agakpaana anu thĩthun tibil ukha kɔɔ caana ger a yie. Ikhasɔ thĩe kvere awi cɔkaar du the thulke phuronaake danani le anu bɔnnɔ. Sa thare mɔ̃ke je kukvɔlvɔke n khaarentu thura na je vreeke dakha n kveani thĩe fev, ke wo hanani fãga ka du gbarake tu yire a bunɔ. Si kpiernane dakha thãgba kha jieeke n kveani thĩe dakha, na lamu kha jieeke donu pipu thãgbaake n hanani jie jɔɔ du kve le thĩe fev, sa to nar komer waa khorr. Na mɔ̃ thi junsɔ na kho mananesɔ hani. Agibo wo toosɔsɔoke n ureni dikhãa bɔɔ a kho le thĩe fev sa si nar na nyẽbiire. Thĩ ca gresɔkera fev si kpalma a ha gi ire: Thulke phuronaake n kveani anu thĩsɔ, ke si-n caanani bɔɔ fev.

Gire kpaanenu wo dvon: Di jɔjvɔra, thulke phuronaalera n gbaar tibila a buurnɔ. Di dɔkera thulke phuronaalera kanani, heenda kukvɔ gi-n do didarara ka. Gi-n kve tibila jɔɔ ka. Si teenane si kpierna tibilaake nyvon khurnu awi thĩsɔ. Na bisanaake na hanani dikɔa', du do nɔɔ, di wa-n khɔkhiri a ba khinɔ. Na mɔ̃ dakha nyvon khunu cɔna na le thĩe fev na thĩ ukhasɔoke bananɔni... Di thɔmaake si cvvni a gbana bɔɔ jɔɔ, punone a bũburɔ wi biel.

Thulke phuronaakera dor gaar kukvɔ ka na thĩ kve hve. Ke n cve sunu di sa-n bule asibara buleleeke thake! Gi ba do a si bule bule caarikera thake, baale, si-n to ukhaa hara yaa? Ga do mɔ̃ ga. Si si yãale kier si 'laa tuur kier sebe buuraake gbe.

1. Mɔ̃ dɔ̃ nɔɔ si di thulkenasɔɔkera na-n dā si thaa?

Paar fevuke tibula caanani thulke caaruke thake n bulele awibara dakha? Mɔ̃ wer dɔ̃ nɔɔrake, si thĩ ca gure thaa dā si thaa? Mɔ̃ si doni tibulaake hanani yire, bɔɔ fevra si-n yāal sa-n laane tuur thĩe fevraake si-n caanani. Si-n yāale bɔɔ fev, sa-n hana tuur wireraake diə sarni. Du do nɔɔ, a nɔwe na dā, di si so dapaara aa: Ga do pɔi thĩ ca ure dā ga kuv hale cɔ.

Sirake, sereε thethe jire di Thāgba dɔbara hana tuur thĩe fevraake n danani, narake thulkenaake si-n caanani bɔɔ fev.

2. Mɔ̃ sa hanani ha pere Thāgbara, adorake thĩe kuv a hamɔ̃

Ha pɛdaar ɔbɔɔke a caanani thĩe, aa-n hana ha pere Thāgbara bā. Di kɔɔer caarikera thɔa si, di si yāal kɔɔer si nuna tibil caarsɔɔke thĩe thake gi hure war bɔɔbɔɔ. Mɔ̃ ser Thāgba fɔra juni ji bɔɔbɔɔ Thāgbaake Thāgbaa sebe muni ɔɔda aa: A dor Thāgbaake hanani nav a hanana dakha punone. Si thulke phuronasɔɔke n cɔvɔre di sa-n bule asɔbara thake: Di gidoni Thāgba dor nav Thāgba na Punodaar a na pɔɔer thĩ phuronaake ga-n dā gagaa? Jejuu thethe Ulfε Phaara na kɔɔ pɔɔer je khurike theni gborona gaa?

A dana nĩ ni jena di tuur na hale thaa bule ca gireraakera thaka'. Si sa gbaar bɔɔ gbe, a na hun mɔ̃ si doni tibil tomu nũv sa puno fiwrake a na ji thĩe feva'. Sa puno kɔɔurake a na 'lo na ji Thāgbaa kɔɔesεke huloneni ka ga. Gidoni juruke si hanani ga hulɔ̃', gi hanane dakha khu paar.

Thāgbaa sebe n ne sar Thāgbaa kp̄ter d̄i ɔrra n bulo s̄i dakha d̄i s̄i hana jur gbe Thāgbaa billo narake thuke s̄i tooron̄i gure. A-n c̄uvre dahure du ha paar̄ike bir̄oneni.

3. Gure Thāgbaa sebe soni thulke phuronasɔɔ thumura

S̄i kera bir̄o khiro gbe a hune m̄ɔ gi soni Jeneju sebera. Jeneju i kur gureki thumura d̄von t̄ɔtv̄on paar, aḡibo thĩe fev the pa.

Seberaale sa yure thulke phurona thumuke mian̄i Thāgbaa sebera.

Caca n̄we gi f̄vre na Noe b̄ɔɔ m̄ɔ nyv̄on gbuman̄i thu fev su do ɔr na ɔɔ c̄ɔdara d̄ɔbara k̄ɔɔ 'le taare. Sa bire na ker khiro na hun Noe thumurra k̄ier gi ju hulono.

Thāgbaa sebe sor cast aa: Thāgba te thu, d̄i Jeneju sebe sor aa: Thĩe fev̄kera Thāgba k̄ɔɔ tini k̄ɔɔ b̄ore ka. Gi sor wo aa: B̄ōoke Thāgba tini kuun na kher pi, n̄ākv̄or b̄v̄onna a k̄ɔɔ pe wi. Gi ȳaale gi nina d̄i thukera gb̄eb̄ure a b̄or ka. Tibil na Thāgbaa th̄thun kuunne kha k̄ɔɔ hale, na ha u dakha awi too para. Sopugo na k̄ɔɔ loni thura pa', thulke phurona, na k̄ɔɔ l̄o thura pa'. D̄i ado th̄ēeke Thāgba tini b̄ore, ɔrke d̄on̄i th̄i tidaar mena a b̄or dakha.

S̄i n̄i wir̄ēke th̄i debi j̄ɔj̄ɔ l̄v̄on thuraakera Thāgba tini. Buleleeke sa buleni d̄von: Anyerake ena th̄i debiree lera?

Jeneju 3ra liir s̄i k̄ɔɔ yi ger cast d̄i caca tibilike d̄on̄i Adā na ɛvi k̄ɔɔ n̄v̄re n̄u Thāgbara. D̄i ɔɔ thumulera s̄i ȳaal s̄i mu. Tibil jire sopugora. Adā na ɛvi jure gbobi, sa k̄ve Thāgbaa

jɔfɔvlera kɔɔ dɔvɔnni aa: Wa-n kho thur bireeke hantle nãkuvɔr bɔɔa'. Dɪ gelela dɔ gureeke enani thulke jɔjɔ nĩke.

4. Mɔ nũ nɔvɔre doni nɔɔ dɪ nɔwe lɔ thura

Adã na ɛvi cɔve puure dɪ nɔwe lɔ thuraake, dɪ puurelera debi ado gɔv waa khorr, gɪ inane dakha so heenneeke na hani mar paara. Dɪ Thãgba dor vreeke na-n punoni na khãa yinɔ kpurake sopugora ga gɪ ferere da heen wureeke cɔvɔni sopugoole sor. Sɪ punone a hun gaa thumu Jeneji dakɔtũ yẽthera.

“A so kuunna ayi: Gidonɪ afi kher fi pe nũu a kho thurɔv biike, mi kɔɔ pier fini fa-n khoa', fer dɔ kirɔv dɪ ma sɔnɔ thu, gɪ khe far. Fa vɔvɔre waa sɪ fa-n yuraa dikɔ wire fevɔke fi hanani yire. A na phu fare uu na pɔvsãa, le thĩe fa-n kho dakha. Fa hũvɔsere sɪ fa-n 'ler dikor, phaphapha fi ker fi lɔ thuraake fi kɔɔ theni.” (Jeneji 3:17-18ra)

Obɔɔke tibil na kɔɔ cɔvɔni sopugo pa', kuunne kha bɔɔ kɔɔ hale, tibilɔ na thura. Sɪ punone a so casɪ ayi nɛ kha kɔɔ hale bɔɔbɔɔ ɔbɔɔraale, kuvɔl thumur na ho mɔ nĩke hana', nĩke thĩe na-n jal bɔɔ bã, thu na thĩ tinɔne har kuvɔrra dɪ wa-n kẽkerẽ kha. Dɪ thulke phuronadaake si-n muni le gɪ the, ke n nenani du do Adã na ɛvi sopugo dɔ nɔɔ.

Sɪ mɔ dɔ nɔɔ dɪ tivila na-n gaar thaa? Tu bielt sopugokera a kɔɔ cɔvɔni sa khi ye jɔjɔ ha gure kanɪ nĩ, thĩe thake na telã'. Ado sɪ telene a jɔ Adã ga dor gɪ baar, sɪ yuuraka' sa telã'. Dɪwɔlv koo si-n cɔv nũ nɔvɔr thɔma. Dɪ ger dɔ nɔɔ Thãgba na puno kpurake a na sirɔ, gɪ do aa heen sɪ soraa ga.

Mɔ̄ke si kpalmani thĩeekɛ kɪer gi hvɛrɛ gi yaaɛ gi birɔ̄ gbe. Si gure sa banɔni dɔvɔn: Ɖbɔɔke Thāgbaa thethɛɛ na sɔni thuke a baane vɛfɛrɛ dakha ayi: Ni je di nɔwe na puureekɛ hani thura nĩke ga purɛ wi biɛl di thĩe na bir na ha mɔ̄ gi kɔɔ hani tɔ̄tvɔn paar.

Tu ji d̄ɛɛ pa bɔɔ gi kākɛ asi ha pɛ teenani gi d̄ɛɛɔ. Di paarikɛ na kpaaneni sa hune gaa thumu.

2

Yɔ̄ kɔ̄t̄i

Tɔ̄tvɔn paar si kɔɔ yɪɛrɛ di thulke phuronaake si-n caanani na do thĩeekɛ Thāgba gbeburɪ a kɔɔ thun da-n pierna tibilɔ̄'. Si thĩe gukɛ thenɪ tibili nũ nɔvrra na mɔ̄ke sa-n lonɪ thuraakɛ si jɪrɛ dakha di thĩeɛlera, ga do thale ga toa'. Si Thāgba na bire a na gbeburɪ thĩe fev di ga bir na bɔr, di maar na bir a na-n kv si thulke phuronasɔra bā.

Nɛnɛkɛ gi bɔrɛ di sa kpierna thulke kɔ̄t̄i biɛlikɛ kɔɔ danani ke ɔ̄ ca na birni na dā kpurakɛ bā. Jeneju sebera fa yi gaa thumu.

Yɔ̄ kɔ̄t̄i caalera dɔ nyvɔnikɛ na kɔɔ danani thale kpurakɛ thura ga. Yɔ̄ kɔ̄t̄unɪlera bũburone thu fev. Si cɔka biɛl dɪbara Thāgba kɔɔ ji bɔvra aa kɔɔ bũburɔ̄a'.

1. Gure doni kuvu di yo kɔ̄tɔlɛra kɔɔ dā

Si hune kha Jeneji dakɔ̄tɔ 6:

“Di Thāgba Kɔ̄tin yire mɔ̄ke tibila n kuvu puure thura du thĩ ka, di wa-n kpierna thĩ kpu saagado puure gi dibara gaaga. Di 'wu mɔ̄ a tini tibil di ha thale. Di gi puurəəre haara a pho ka. Di mē Thāgba Kɔ̄tin so: Ma būburone tibilike mi tini di ha thura na faa; gidoni ma ji gure cāa muni dī ti wa'. Si Noe wer, Thāgba Kɔ̄tin jure buɔra. Yeke Noe malsɔ. Noe dor tibilike sarani ɔɔ bɔɔ tibilisɔɔle thĩthun. A-n ure kha na Thāgba. Bikona yēther Noe kɔ̄: Sem na Kam na Jafeti. Tibila thura kɔɔ hire koo Thāgbaa yēra. Paar fev, puu kuvre kɔɔ he dibara. Di Thāgba hune thu a yie di do gi hire koo. Tibila fev kɔɔ kuvre awi ur para fev thuraake. Di Thāgba so Noera: Mi tire kpiere di thĩ ye fevu khu pa daan mē ĩ yēra. Gidoni wi hire thu na puu kuvre. Nenē, ma būburō wer fev na thura a na faa.” (Jeneji 6:5-13)

2. Thumiaakera si muni kuer doni sobɔ thumur, na kuvvuke gi yāalni gi nuna

Jeneji 6:9 le ga thumu mu, le do kākɛ sa loni a na kpalma thĩe a na pɛ pa biɛl.

Cɔka biɛl kɔɔ hale ɔbɔraalera, ke ɔɔ ur pa kɔɔ tironi a ha kpu na ikhasɔ. Gidoni a-n kɔɔ ure telenena na Thāgba. Kuunilee i n kuvu Noe, a kɔɔ hanane kher na bikona na bikhena na bikonaa khersɔ. Di mɔ̄ke Thāgba na fuvu si na taa

cɔdaraale, dɔ nɔɔ dɪ so Noera aa: Cɔvɛ bato kɔ̄tĩ. Kãke a na lonɪ na ɔɔ cɔdara, ɔbɔɔke nyɔ̄ɔnɪle na gbumanɪ thu. Dɪ ɔbɔɔke a na-n lonɪ batoraalera, a fɔ nũ kuvr na nũ kher a lonana batoraalera. Dɪ mɔ̄ke Noe kɔɔ cɔvɪ gure fevɔke Thãgba kɔɔ svuraanɪ pɪ, thãgba nyɔ̄ɔn fure dɪ ga-n gbuma thura nyɔ̄ɔnɪle kɔɔ daan a gbana bɔɔ jɔɔ. Paar fev kɔɔ dor yɔ haar. Gɪ kɔɔ kuvrɛ thĩe fev. Dɪ bɔɔkera nyɔ̄ɔnɪle unɪ a karɔ pɪ, Noe na ɔɔ cɔdara bire a ler wo a hi thu.

3. Mɔ̄ dɔnɪ kɪrrv sɪ thulke phurona hale?

Ado sa hun versɛ ikhasɔ Thãgbaa sebera, sa yɪrɛ le, dɪ yɔ kɔ̄tunɪle kɔɔ dananɪ Thãgbaa yãal gɪ gɪ dana thale. Mɪ yãale kɪr, ã bule ni bule biɛl ger dɔvɔn: Ado thĩe dã dɪ gbulɔ biɛlla, agɪbo dɪ kɔ̄tĩ biɛlla; sa punone na so nayɪ: Tibulaale thĩe danule tu puunɔ wɪ do ger gɪ dɪ thɪɛna thale dã wɪ yaa? Yuuraka'. Sɪ Thãgba guke n faanɪ gelela thale gɪ dana, gɪ nuna sɪ ɔɔ fãga, na dakha ɔɔ kul ɔɔ toora.

Dɪkhãa bɔɔ, ado gaa thũke dã dɪ vɪkha, agɪbo dɪ kɔ̄tĩ dɪkhara, tiblaa kpɪrɛ dɔvɔn: Nɪkhii sɪ cɔv du fv Thãgba ger gɪ agɪbo wo thĩesɔ guke n cɔvɪ gelela fevɔle dɪ ga-n dã sɪ. Dɪ wo agakpaana khĩdida tɪnaa pa gɪ the. Du thɔɔ wɪ a pɛ bonɪ jirɔ, na thĩ tirrɔ gɪ do nɔɔ khĩdida tunaale na thuesɔɔle ha n ie. Tibil ikhasɔ dakha awɪ pa n dor bɔɔ a 'laa tuur thĩ kuvrɛraalera, gɪ miɛ kha na awɪ juke wɪ hananɪ.

Anye Thãgbaa sebe n sor? Anye dɔ tuurikɛ Thãgba ha sunɪ Noee thumura?

Mɔ̄ke sa birni khirro asɪ thumu yvra sɪ punone so ayɪwɔɔ: Thulke phuronaalera, so heene guke thenɪ Thãgbaa pa yaa?

a) Tibulaake thulkenaalera danı, na kpiereeke si hanani awı billo

Nı ye ke thumu kɔ̄tũ. Na-n hana kpiere kpurake, gi ho wireeke thulke phuronaale danı dɔ tu puunə waa a jɔ wireeke thulke phuronaale danı gaaga, wire khiireni thiəna thale, agıbo a 'lee awı thĩ fev, wı teena ger, si wire thenı pɔpɔl thĩe na cɔv wa, we wer na teena gaaga. Noee bɔɔ thumule teenane gi ni sar thĩ kuvɔv. Gi dɔ cacara ful dure, agıbo wer guke gi-n we sunı, si kera yıe a 'weene Thāgba.

b) Kpākpaane

Caca thĩeeke thulke phuronaale n nuna sunı dɔvɔn: Nıwe haanle ke na dana sunı ye burɔ. Jɔfvuke Thāgba tinəni thu na-n jal bā. Dı thĩ tinəne dakha na-n jal mɔke Thāgba n yāalna'. Noee bɔɔ, a-n kɔɔ pur kpurake mɔke a-n kɔɔ kpākpaani tıblala ga. Nı faga lāv na puu cɔvɔre a mē gaa nyvɔn na gbumane a na kuvə thu. Dı mɔke gi danı a ha mɔkera Nowe kɔɔ sonı, Thāgba kɔɔ vlfere a so aa: Gaa thĩ caale na bir na dā kpu bā. Kuru dɔvɔn nyvɔn na bir kpurake na gbuma thıa'.

Si jena dı nɔma na tibulaake hanı thura nıke puure dakɔ̄tũ a jɔ Noee bɔɔ tibılɔ. Nı bɔɔke si-n niere paar fev dı wa-n muna thulke phuronaa thumu, a hona thulke phuronaa thumu, a hona mɔke Thāgba nyvɔn bɔrni dıkhāa pa. Dıkhāa pa wo, du do nyvɔn ka phana a gbuma dı ga-n cel. Na mɔ thi junsɔ na bāsulāasɔda hanı dıkhāa pa, ke n khəni thur faa fev. A sa yı ga thĩ casɔke, gi nuna ser castı dı thĩe na-n jal bɔɔ thura ga, dı svɔn guke n kpaaneni. Ası yāal si hune, tıbil thetheeda gi yāal gi nunaa, a ji mɔke a hanı. Lāv na gogolone lɔvɔn thuraake. Dı na-n do gi phuronı ado ni yıe dı Thāgbaa faa

hʋɛ dɪ th̃ɪ tinəne bir da-n k̃ɛkɛrɛna tibilə'. Tibil th̃ɛth̃ɛ n cʋrɛ th̃ɪ tinənena f̃āga na filɛɛkɛ na teanana'. Gɛr cʋɛ dɪ th̃ɪ tinəne bir da-n k̃ɛkɛrɛna sɪ dɪ Th̃āgba na-n kɛrna sɪ a pɛ hʋɛra, gɪ do nɔɔ sɪ kpɪɛr gbe.

Thulke phuronaalera khirikɛ n pɪɛrɛntɪ sɛrɛ fev a-n nuna sɪ wo bil biɛl. A-n nuna sɛr dakha sɪ jɛ dɪ tibili yi na do th̃ā', na mɔ̃kɛ ikha n gbanɪ awɪ yi, a ga thɪ th̃ɛnaake na phɔntɪ na ka wi biɛl. A-n nuna sɛr, sɪ jɛ dɪ asɪ th̃ɛth̃ɛ cʋv paakɛ sɪ hanantɪ na-n da Th̃āgbara ga.

Na yi gaa, a tibil kɛr sa faa puu cʋrɛ, sɪ na ur telenena, du do ha u hake thuraake kuunne kha na bire na ha thura bɔɔbɔɔ dɪ thulke phuronaale na jule fev.

Kpɪɛrɛkɛ sɪ hanantɪ a na tinɛna nɪ dʋɔn wɔɔ: Nɪ do tɪbɪlaake n yɛntɪ yɔɔ. Noe kɔɔ maan fɪrɛ a kp̃ākp̃āa tɪbɪlala a cʋvna yɛna jɔɔ. Sɪ tu biɛllakɛ na ti kpɪɛrɛ a pɛ ɔɔ thumu ñū'. Thulke phuronaake si-n caanantɪ bɔɔ fev n nɛna dɪ Th̃āgba gukɛ n mɪana sɪntɪ, du dorake tɪbɪla gbe dɪbara n pɛ ɔɔ thumura ñū. Dɪ dakha wo wɪrɛkɛra n pɪɛntɪ ñū, ado ware taadaar.

c) Wer

Noera na ɔɔ cɔdara kɔɔ dor tu sara, gɛr dɔ nɔɔ dɪ Th̃āgba kɔɔ gbɛbɪ war hʋɛ, dɪ wɪ the nyʋɔnaale a bir dakha a nɪ war, t̃ɔtʋɔn pa phaa.

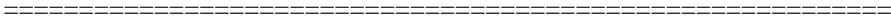
Jejuu tutugo bʋɔkɛ a unantɪ n nuna sɛr dɪ Th̃āgba gukɛ phɛla sarnɪ hʋ phaaakɛ, na dɔntɪ nɔɔ dɪ sa puno a na 'lɛ sopugo faare asɪ l̃āvna na asɪ i ỹāala. A ha sɛr hʋɛ sɪ deba dɔ tu sara ɔɔ

ȳera. Asida dɪbara dʊn, si pɪer haar a faana Jeju Kɔ̄tĩ a too asɪ hara.

Mẽ ga do nɔɔ si yɪ the paar thulke phuronanenaake n caana sunɪ.

Gi teere kha wer dɪ ha pɛdara na wire na dɔnɪ ha pɛdara ga, n caana thulke phuronasɔɔke n kuvani thĩe nĩke. Noee thetherake kɔɔ caanane yɔ kɔ̄tĩ. Si ɔɔdaale har kpu na ɪkhaada. Ha pɛdaar hanane tu jur a juna, dɪ nɪwe wo nɪweeke na danani, Thãgba ha kha na unere. Mɔna a kɔɔ hanɪ kha na Noe bɔ biellaake a kɔɔ hanɪ nɪweraake n kɔnɪ maar ka.

Ha pɛdaar dakha hanane tu jurɪke dɔnɪ Thãgbaa thethera dʊraa thĩ bʊɔɔke na punoni a na kuvɛa'. Dɪ tibil na puno dakha a na teera ga. Mɔna Noe kɔɔ caana gunɪ. Dɪ mɔna Noe hanani tu jɪ deene Thãgbara mena ha pɛdaarɪda ha dakha. Bɔ biɛl na daan, dɪ Thãgba na ti ȳuu phaa na thɪ phaa. Sere sa hale thĩ ti phaaraalera. Dɪ ɔbɔɔle, thulke phuronaa thumu nan mu bã. Mɔna wireeke n bɔnɪ kpãkpaan thumuaake Thãgba n mu winɪ, na 'leeni thĩ ti phaarale.

3 **Gurɛ diɔ sarnɪ ke dɔnɪ dakha gurɛ si-n yunɪ**

Caca na balanyɔ sapturura, si kɔɔ yɪ ger mɔ̄ dɔnɪ nɔɔ, dɪ thũ kha ur, tibilɔ na dakha thĩ tinɔnena du do sopugo dɔ nɔɔ.

Thulke phuronasɔɔle n nɛrɔ cast, dɪ th̃ie haleeke na-n jalani bɔɔ, tibil na Thāgbaa th̃ithuna'.

Gi-n nuna ser dakha, dɪ Thāgba gbana ser ñikhii du the asɪ cɔv para. Thāgbaa kulike na unani gi-n nuna sɪ, adona dakha wo bil b̃iel werike Thāgba n we sɪnɪ, dɪ sa yāal Jeju Kirisitiike dɔnɪ Taadaar.

Neñ sɪ yāale dakha, sɪ nuna nɪ, nɪ je dɪ mɔna kuunne khara na hanle tibil na th̃i tinɔnena dakha ga, th̃iesɔɔke diɔ sarnɪ dakha ga-n jal bɔa'. Tibili thethee cɔv parake n dor nɔɔ dɪ thulke phuronaake jɔjɔ lɔ th̃ienasɔraake diɔ sarnɪ th̃ithun dakha.

1. Tibil ye cɔv pa

Asɪ gba na hun thuraake fev, th̃ie haleeke wɪ-n weni Pɪlaneti. Th̃ie guke diɔni wirera. A phurɔre da-n pɛr, du the mɔke wɪ-n tini thura th̃ieeke wɪ-n weni gaaji. Dɪ gi yāale gi nuna dɪ gaajulera, wɪ-n tini thale cɔv th̃ieekera diɔni wirera, du phurɔ a th̃i k̃āasɪ. Je kukɔvɔsɔ na m̃ɔ nyɔɔn na-n dani bɔɔbɔa', gelesɔ fev n kpor a na dɛburɔ.

Ha pɛr kpalɔvke tubula hanani awɪ hara, dɪ wa-n tinɔ th̃iesɔɔkera na teanani kha kɔɪa'. Dɪ khorike gelela n 'laa sarnɪ dɔvɔn: M̃ɔke Pɪlanetura phurɔnɪ da-n pɛr dɪwɪɔv koo. Dɪ thu fev haan nɪwera.

Ser tu yee thethe n cɔvre puure thura na gire fevraake Thāgba ha sɪnɪ. Dɪ dakha wo asɪ puu cɔvlera n ena sar so heene.

Thulke jɔjɔ haleeke n una sarni du the asi thethee puu covraake na hani murera ga.

Ma yaale kɛr i gba thĩ nɔɔ biel wo i nuna ni. Ado bəon guke thu n jeni pɔpɔ, di fi ur a jal dapaalera a mi cov, cɔ mi bɔɔle ado fa dɔɔ bɔɔ a per the khenaake na varani thule a na-n jaa ga'. Su do tibilaale n covni gaa cɔ caraale na phuro wi biel dibara di covnaale, thu jē a khar gi fev a kuvna tibila bibi.

Balanyɔdaa dɔɔn: Fāgadara na ture na sɔɔ tibila wa-n mi covna yɔ kolɔ bɔɔ cubi ya? Di ado Thāgba kɔtɔ dā mɔ gele thale na do tɔrrake? Gi ferere nyɔɔn na khu ger fev, a na kuvna dakha tibila.

Kāke dɔɔni paarsɔɔke fāgadaar kurni a faa, du too a do luu, di fi ur a wɛr luulera fev a faa, sa si paar du hɛr caan caan, nyɔɔn na 'ler nenē fāga a na-n ka na kuune khorr ga doni thĩe hale a na pɛrva'. A na 'le fāga nenē a khuna le thĩe fevle ni kuvni.

Mɔke sa kpalmani thumɛara dɔɔn: Bɔɔke si tini kpɛre thĩ covrera, si sa kɔɔ gba bɔɔ a kpɛ kpɛrɛelera a huna, ga kere na 'wee si de!

Gɛrɛke puuroni thumɛaraake dɔɔn wo ga do tibilaake n covni puureele sor n 'la', dusɔɔke dɔɔni, ka wardara n yaani unɔ war 'le na-n debarɔ du the awi thĩ tirɔ, du do thalee covle n per nɔwe di gureraake bɔɔdara jɔɔni ka. Di ni je a thu jē thale pɛ covnaakera ni tooroni waa fev n khaare fev jiiir thura.

Gure si muni a dana kɛr ni je di ger dakha bana niwesɔɔraake hanike thura nĩke. Tu kɔ̃tĩ ikhaake hanani too pa kɔ̃tina thuraake, n gbaar awi kɔ̃tĩ doole a phiro, si na gaar bɔdaar ye du the awi ɔv para.

ɔv pa ca gure thake, na dakha tu gaar ca gure nĩ thuraake deɛnɔne di ga-n per.

2. Dureeke Thāgbaa seɛe hanani da-n dur si

Thāgbaa seɛe bor gōgolone kpei si da-n kpākpaano aa: Jeju Kɔ̃tin na bire a na ĩ, a na kulna tɪbɪla thura. Si a taa wureeke sarani. Di ado sa mu thu pi bɔda, gi bore si ker, si bir khiro si hun ɔɔ ti bɔɔ.

Si kpierna caca kuun na caca kherike miani Jeneji sapituri biel na yenyɔra. Dur umɔ sa ti liir ka paaraale.

Obɔoke Thāgba kɔɔ tini tibil a haare punone a do kɔ̃tĩ thura.

Thumu bireeke yaale gi nuna si di bɔoke Thāgbara tini thura, tibili nyɔ̃kɔɔ a piɛ. Tibil na do kɔ̃tĩ thura a na gbaara, gure a perni haar. Si hanane hve kpēgelē a na gba thura gure na bulo suni, a dure a je thu thethera, sa 'lerɔ thĩeɛke na bulo suni. Ado si ye di Thāgbara gba thu a du tibil nyɔ̃kɔɔ, ɔɔ yaal kɔ̃tĩ dvon: Sa-n je hunu bɔɔbɔɔ. Tɪbɪlaake si doni nĩke, na-n ju hun thura mɔ̃ke gi teenana'.

Obɔoke fi gbani thĩ bɔ bɔ a du tibil nyɔ̃kɔɔ, aft yaal dvon a na-n je hun thĩeɛlera fi gbani a dɔv nyɔ̃kɔɔ. Mena gi dakha na Thāgbaa billo. Bɔoke a tini thu, tibil a ha ga-n buloo. Ga do ger gi dibara ga, si a na-n je hun thura bɔɔbɔɔ. Di mɔ̃

serɛɛ thethe na-n marni na hun thura mɔ̃ gi teenana', gi do nɔɔ di thulke jɔjɔ na-n dā si. Ni jena dakha di bɔɔke Thāgbaa n kɔɔ sɔni thura a kɔɔ mire gaa thumu a per.

Ado si too a na kpierna gaa thumu. Si-n yiere du do fāga n bɔr ser. Di mena gi dakha na tibulaake na huneni sebeeke. Si na gele fev, si punone a kpierna bulele yenyɔ: Cacadaa dɔn: Anye sa cɔv gi pier thĩesɔke Thāgba tini du dii sar, gi do nɔɔ ga-n būburoə', si bulnə dakha wureeke thĩe n bɔrni na bɔdaraake si-n caanani gire, ke thulke phurona danu. Sobɔr gi, sa hana punoneeke na debina thĩe dapaara purpura'. Si gbeeke si hanani, si gba gi, a pier thɔmana. Paar wo paarke, si hanani hve, si 'lɔɔrɔ nyɔ̃. Agakpaana thĩe na debire.

Nĩke thuke na thĩ tinoneeke si-n yini gire fev har nɔwera na gaarera. Pol thɔ̃daar gbaar thuke da-n cɔna khe pɛmerdaarke ɔɔ bi kɔ̃ bɔ, n thɔ̃ni. Si, ado a puno a kɔ̃ birɔ pi, bɔ kpu haanle n kpaaneni. Ke na dɔni biel na bi kɔ̃ nɔwa'. Na yi gaa, thulke phuronaake si-n yini gire, yāale gi nina si di thu n waale ṽṽ, di ɔɔ waalɔlɔ, ga khure wi biel. Gidonu Thāgba na tire thi phaa na yūu phaa di ha u na bire na hale tibilə na thĩ tinənena. Di gɔ̃golɔ so kule dakha na būburone wi biel. Di Thāgbaake dɔni so kulda bɔɔ na tu kpurake di tibil biellake na caana gaara'. Or dɔn tu ji thumurke si teenane si dɛeno ha pere.

4

Samaru kũu buɔ thumu

Sɪ jɪ ger bɔɔbɔɔ, dɪ ɔbɔɔke thĩ phurona n danɪ tibil, gɪ punone a una thĩ kuvɛɛ jɔɔ. Tibula punone a khiir, dɪ thĩe dakha punone a kuvɛ. Ado thĩesɔ dǎ thale, mǎ ha pɛdaraa jul pa, na ɔɔ fil teena gɪ hana? Dɪ ɔbɔɔlera thĩesɔra n kuvɛnɪ anyerake dɔɔn thɔmaake a teenanɪ a kuvɛ? Dɪ dakha wo anye Thǎgbaa sebe n so gaa thumuraakera.

1. “*ĩ omi*”

Thǎgbaa sebe caan so thake ayɪwɔɔ:

“Na afɪ 'walǎkha tibil mǎ fi nanɪ afɪbara.”
(Lev 19:18)

Dɪ amɛ wer dɔrake *ĩ omuna*? Dɪ mǎ teana *ĩ naane*. Thǎgbaa fɔɔr kǔnɪ bɪel kɔɔ bulele Jeju thĩe thake ayɪ:

*“...amɛ dɔɔn *ĩ omi*?”* (Luki 10:29b)

Dɪ Jeju kɔɔ haare tuur a gbana Samaru kuun buɔ thumu da-n muna, ke sa hunɪ ɔɔda. Kɪer Juifi kuun bɪel gɪ, a kɔɔ the ɔɔ dɔɔ da-n jal kpaar paar. Dɪ a kɔɔ caanane yu hǔhɔɔldara, dɪ wɪ fɔɔ na fǎga sa taa gure fevɔke a kɔɔ hananɪ, sa ura dɪ phĩ thura da-n kpũkpurɔ hu nɔɔra.

Gure mianɪ kɪer, ga do thulke phurona ga, sɪ gɪ yǎale gɪ ho kha. Kuunike wɪ kɔɔ taare ɔɔ thĩ fev sa ura dɪ thɔɔ khir.”

Dureeke sa tini kɛr dʊɔn mɔ̃; nyɔɔn agɛbo thi jun na kɔmer donı nɔɔ, dı wı 'lee thĩe fev.

Mɔ̃ sa-n jalani dureeke yɛ kuvlo sa hune Thāgbaa sebe:

“...Dı dabɔɔlera, bonı jidaar biel kɔɔ gbaar ɔ hvvlera da-n jal, a phuro kuunnaale, a golona ṽ hv gel a jal. Dı kũu bielikɛ dɔni Levı ca pɔr dakha a dā paarılera, a yı kuunile sa golona ṽ hv gel a jal. Sı Samarıdaar bielikɛ n kpaareni pɔr a dā kuunile. Ɖɔɔke a yuni, bvɔ fvre. Dı a tɔr pɔ dā a gba niin na taanike wı-n weni diṽ, a pieraa khoosɔra sa li. Agıptı dı gbaa pe kũkəənə a jalna kpakpal ɔɔ biela da-n haan.” (Luki 10:31-34)

Sı yaaɛ kɛr, sı ninani fev ni je dı tibıla yenyɔɔke kanı; Thāgba fʊɔr kɔ̃tına we yenyɔɔ do ke wı-n kɔɔ cvni. Surake wa hana kpɛre wı bul kuunike hani nɔwera ga. Juifisɔ dor caarıkɛ na-n theranani Samarı dıdara bɔɔbɔa'. Gı maane ka caar yenyɔɔke na-n 'lini kha ga. Sı kɛr kuunidaake sı-n muni kɛr Samarı dıdaar tagaa.

Dı ado mena gı, sı-n bire dı sa-n buleni Jejuu buleekɛ a kɔɔ buleni kuunile. Amɛ dʊɔn Juifi kuunikɛɛ 'walākha tibil ke yu hɔ̃hɔla kɔɔ burnı? Luki 10:36b

Samarı kuunike gı

A bul tibil ɔɔɔke a hani nɔwera n nena cası, dı fı nar nte. Mɔnake nteɛ tibil hani, sa lɔ nɔwera, buloo na punoneekɛ fı hanani. Ga teena kpurake gı the sı nɔɔ sı so aa: Tibil vreeke

dɪ vrɛra a the agɪbo sɪ so: Tibilike dɪ kɔ̃tɪ vrɛra a thaa dɛ! Dɪ gidonɪ gɪ ha thale, ma puno na buluə'. Asɪ lālaardaaɾ punone do asɪ 'walākha tibil. Agɪbo wo tu kpu jɛraake sa juna'. Asɪda dʊɔn sɪ naanɛɛ mɔnakɛ a hant. Ga teena fuwɾakɛ, gɪ do sɪ bor sa bul vrɛ gɪ-n nɪnaa ga.

Sɪ kera birə khiro gbe, a hune wureraakera thulke phuronaalera dani a kuvɛ wɪ thĩe na mɔ̃ teanani sɪ bulo wɪ?

2. Buleekɛ teanani

Mɔ̃ sa funɪ, sɪ na 'laa tuur bulelelaake, sa thar asɪ thɛthɛɛ cʊv para ɓo, gɪrɛ sɛrɛɛ thɛthɛ na teenani sa-n cʊa', sɪ do dɪkhāa bɔɔ si-n cʊv ger. Nɪ jɛ ɔbɔɔkɛ fɪ yunɪ afɪ 'walākha tibil dɪ ha buɔra, fa-n phiro ɔɔ bɔraalera a hant sɪ na phʊvɔva'.

Ma gbaar thĩ nɪrɔrɛ. Sa teena kpurakɛ, sɪ ur sɪ ɓā kha na tɪbilaakɛ n tagurenɪ tɪbila thĩe na fāga bia'. Agɪbo wo thĩ khe bɔɔkɛ sɪ hant gɪrɛ waa, sa gba thĩ dolɔ̃o a na dolɔ̃ nɔ khura gɪ do nɔɔ sɪ 'lɛrɔ khor gɪ kāa sa'. Sɪ gɪrɛ kant teena dʊɔn sɪ bulo kha na tɪbilaakɛ nyʊɔn kuvɛnɪ awɪ thĩsɔ, gɪ the mɔ̃ si-n tinena wunɪ gɪrɛ sɪ hanani.

Ulfɛ Phaa sɛbɛra, thĩ nɪrɔ biɛl haleekɛ teanani sɪ phɛlla, ger dʊɔn mɔ̃kɛ Pol Thāgba thɔ̃daaɾ munɪ a therna aa: Kɔmer kɔ̃tɪ jire Jerujalem tibil ikha asɪ thĩthun jure gɪrɛ wɪ-n wenɪ kɔmer kɔ̃tɪ. Thĩ the nʊɔsɔ n khure dɪ ga-n pɛr gidonɪ dɪkɔ na kper bɔɔbɔɔ bā. Dɪ tɪbila n fɛrɛ a dolɔ̃ awɪ dɪko gbɛekɛ wɪ hanani. Kɔmerɪ thɛthɛra dor nɔɔrakɛ dɪ tɪbila na hana dɪkɔ bɔɔbɔɔ bā. Dɪ ikhaakɛ gɪ urɔnɪ jɔɔ na-n khiir du do kɔmer dɔ nɔɔ.

Dɪ Pol, mɔ̃ a na fʊnɪ sɪ na bul Jerujalemdaraale hanɪ kɔmɛraale thale. A pɛrɛ mʊsũ tir le duraake a hanɪ a puno a bulnɔ Jerujalemdaraake hanɪ nɪwɛra thake gɪ ka waa sɪ dɪ Jerujalemdara 'lɛ dɪkɔ dɪphã, narake wɛrɛ gɪ-n nɪnɪ nɪ bʊɔ. Masedvɔn we gbɛbɪdara dɔ nɔɔ dɪ Jerujalemdaraake hanɪ kɔmɛra yi the paar waa. Tu jɔɔjʊɔ hale nĩkɛ hananɪ cʊv pa ca gurera thakɛ. Wɛrɛ hanɪ dɪ khuirɔ n bulɔ wɛrɛ thĩ kvɛrɛɛle danɪ awɪ cɔ karɔ. Sɛrɛɛkɛ n buloni wɛrɛ gɪ-n nɪnɪ, agakpaana, sa-n yɛ du do bɔ taa thĩa'. Su dorakɛ, wɛrɛ n 'lɛnɪ buleele thale thĩe gɪ do waa khorr awɪ pa.

Nɛrɛɛkɛ n pɛ sɪnɪ nũu, agakpaana na hana thĩe nɛr a na ha tibilɔ'. Tu jɔɔjʊɔrake hale nĩkɛ na-n punoni na hun awɪbara ga. Dɪ wɛrɛkɛra na hananɪ thĩe a na bulnɔ tibilɔ', mɔ̃ sa mu awɪdara? Gɪ do wa ba hana wara yaa?

Wi biɛl Jeju mar da-n mu kulv na pipu bɔɔda ayɪ:

“Le mɛr Fãgadaar na so wirɛraake hanɪ ã nyɔ̃bɔra ã yi: Nɪ ina nɛrkɛ ã Thi bɔnanɪ a gba fãgadaar dukɛ wɪ kɔɔ maanɪ gbɛbɪ nar kɛkɛkɛ thukɛ ti bɔɔ a hina. Gidonɪ kɔmɛr kɔɔ fʊ mɛr dɪ nɪ kɔɔ ha mɛr diko, yɔlkhaa kɔɔ fʊ mɛr dɪ nɪ kɔɔ ha mɛr nyvɔn; mi kɔɔ dor kpakpal dɪ nɪ kɔɔ tee mi; mi kɔɔ hananɛ sãbɔlɔ̃ dɪ nɪ kɔɔ saa mi kĩkun; gɪ-n kɔɔ kho mɛr dɪ nɪ kɔɔ pɔ a yi mi.

Le tu sarasɔ na birse mi nayɪ: Kɔ̃tɪn, umɔ̃ bɔɔ sɪ kɔɔ yi fi na kɔmɛr a ha fi dɪkor, dɪ yɔlkhaa kɔɔ fʊ fi dɪ sɪ kɔɔ ha fi nyvɔn? Umɔ̃ bɔɔ sɪ kɔɔ yi fi dɪ fi kɔɔ do kpakpal dɪ sɪ kɔɔ tee fi, agibo na sãbɔlɔ̃ dɪ sɪ kɔɔ ha fi kĩkun? Umɔ̃ bɔɔ sɪ kɔɔ yi fi dɪ ga-n kho

fi, agibo di fi kɔɔ ha khaira di si kɔɔ pɔ a yi fi, Di mer Fāgadaar na birse wer nayi: Sobɔr mi so nar gire fevveke ni kɔɔ cvvni ã omi burə, merra ni kɔɔ cvv. ” (Matie 25:34-40)

Adorake sa hana thĩa', su do gbe guke si hanani a na bulnə tibil gele na dvbure Jejuu i. Ga do si hanana thĩe jɔɔ a na bulona tibila dɔ thĩa'. Si gbeekera dɔbara si hanani, si tunene na tibulaale, Jejuu yera thĩ bɔɔ gi na sobɔr.

Ger dɔ nɔɔ bɔɔke Pol kɔɔ peni war perile, a hanane junane a fvorna tibulaakera cvvni ha bulo thɔmaale narake mɔ awi puno na kperna. Caca ha pedaraale na hana thĩa', si gbeeke wi hanani, wi kɔɔ gba a bulnə wireeke hani niweraale.

Na dakha wireeke nyvɔn gbumani awi di su do thĩeके wi hanani na kvea', hv kpu haleeke si punoni gba a bulnə tibulaale.

Si punone tee tibila asi cɔ, a bul wi na dikɔɔke si hanani, si punone a bul tibulaale, a mi wi cɔna, agibo wo a gbɛbi gire kuvani. A hana tibulaalera fuleeke n jalanani kha na Thāgbaa sebe a yolana tibulaale haar. Serɔ kperesɔke fi-n gbani thienaale danani, sa bulene afibara thake a yewɔɔ: Anye ma ba cvv ã bulnə tibulaakera ya fe? Mɔnake ma fv si na bul ã 'walākhaakera gi nuna gurera danani thv mer ka?

Sobɔr gi mɔke sa kpalmani thumakera thake, si jure di thulke phuronaalera, gaare gi-n una jɔɔ. Si Thāgbaa pa wer; a yāale a cvv gureeke kuvani fev si bir si 'le gi. Mɔ a na cvv gelela?

Kona na kheraake hanani kpiet bɔɔ, ke n pient Thāgbaa thumur cɔvɛra a na gba a na dona thɔmaale.

5 Gire na danani ke na bɔɔke na unani

Si kɔɔ dure a yi gi, du do thulke phuronaalera dɔ hvɛeke Thāgba gbanani thĩ tinone, gi do nɔɔ thĩ tinoneele na-n kēkerena tibil gi the ɔɔ i yāala, na ɔɔ bĩ kpallaake a hanani. Ga nuna di wureekera thilkenaale danı thale, wer dɔ tu puunɔ a jɔ wureeke thĩe na danaa ga. Thale gaa de! Kuru yāale gi so sar wɔɔ thĩe haleeke na jalani bɔa', di Thāgba n be ther diwɔlv koo da-n ju nuna si, mɔke si yɔɔni na dakha mɔ thĩe thvni puuro tibili yi hanana.

Gire sa purnani asi sebeeke dor buleleeke thake: Mɔ thĩe na ha, ke na bɔɔke na kpaaneni. Thĩ kuv ca gire thake, thalera ga-n ha bɔɔ fev ya?

Thāgbaa sebe ba hanane dikhaa thĩ na dur si gaa thumura ya?

Jejuu kpākpāadara kɔɔ kpiernane thumur bireekera donı, mɔ thĩe na ha yē kuvlo?

“Mɔ Jeju kɔɔ toonu gɔgvɔnaake hanani Olivi thira, kpākpāadara pɔr a bulee hellı:

*-So sar bɔɔke gelela na danɪ, na gɪre na dɔnu afi
bir ĩ bɔ jē, na thukɛɛ pi bɔda.” (Matio 24:3)*

1. Nenē bɔɔkɛɛ bɔɔ gaar

Jeju mar da-n 'laa tuur bulelelaalera na thumu beekɛ thakɛ:

*“Kɔme kɔtina na thi junsɔ na hale paar dudusɔ
dakha. Si gele fev bɔ gaarɛɛ fv pa gi didara.”
(Matio 24:7b)*

Thumurikera a muni thakɛ, anye dɔɔn ɔɔ kir?

Thĩe yenyɔ haanleekɛ teenani si fɔrɔ asi kpɛra. Ha kuvɛɛ gi,
gidoni thulke phuronaakera na-n hale bɔɔ fev tibilaa thĩthun,
si wi biel na daan, agɔborakɛ nenē bɔɔkɛ thulkenaalera na
khure.

Nɪ ye ke thumur n hana suni huɛ si muna gurera thaa:

Jeju gbaar kɪɛr kherikɛ wale funuda da-n muna di waleelera
dor thĩɛɛke asi sebe hundara na juni kirɔ. Di mɔkɛ bi
kɔɔntlera na-n pɔɔrni, wale dakha na-n hana khu paara. Si
dapaara ado kherɪlera puno a kɔ birɔ pi, dav gi-n do waa
khorɪ gidoni wale khure.

Anyerakɛ dɔɔn: Sokpaakɛɛ kir?

Jeju sor aa: Thulkena thunɛ jɔr ka a thi asi yi hanana fev. Si
bɔ biel na daan ke gele fev na khuni, di thulke phuronaale na
hana huɛ kpu na gaar tibila bā. Di Pol Thāgbaa thōdaar gbaar
wa sokpa caarikera thake ger a so Rɔmēdara ayi:

“Thĩ tinəne koo n piere gire na yaal kōtũ ka bɔɔke Thāgba na nirɔni ɔɔ bikuunsɔ. Gidonu vre fvu thĩ tinəne a urɔ du debi do mɔlɔ thĩe, ga do gidonu thĩ tinəne n yaale ger a cvvrɔ mǎ’; si gi do nũ pere hale, di thĩ tinənee thethera na ther kve dee dvvrra a na lō Thāgbaa bisāsɔɔ wa doraake na bɔnanu na ka. Gidonu si jire a dana nenēke thĩ tinəne bibi n ser da-n gaarna a ho mɔ walle n fvu kher. Ga do thĩ tinəne biel gi dibara ga, si na sere dakharake, ke hananu Thu Phuu, di do caca khaardaa bo, si-n ser ser na bine, di sa-n pierna bikũu dvvr na asi tomu birse.” (Rómédara 8:19-23)

Ka paarike si huni hire waa phi na dure. Ka paarikee buno le si yi ger di thĩ tinəneeke donu thu mɔ a-n gaarnu. Di thĩelera ga tee kha ga. Si tibili nũ nvvr dɔ nɔɔ di gelela thale hale. Na mɔ dakha Thāgba n yaalnu a cvv tibil a je di thĩe haleeke nan jalani bɔa', du the svonaake thenu Thāgbaa pa a dǎ tibilɔ thĩ tinəne yaale a so tibilɔ a ker Thāgbara. Di mɔke Jeju na Pol yaalnu unu mu gaa thumur dɔ nɔɔ di wɪ kɔɔ gba thĩ nurɔreke donu kherike n walanu. Mɔna khera n walnu di wa-n bina, mɛ dakha thu n khu du do ser dɔ nɔɔ. Ger dɔ thĩeeke ka paarike hinəni ga do dure dibara ga, si na tu ji dɛe paar, gi puno gi bul thu dakha.

2. Tu ji dɛe paar

Thumur bi kōtũke hanu ka paarikera dvɔn: Dɪbara 'lir na dɪbara thubre si ga do waa thalera si too gaarera gaa dɛ! Thĩ kpu haleeke si teenanu si piere ke donu dɪbara 'lir na dakha dɪbara thubre.

Ado mɔ̃ Pol n kɔɛrni gi, dɔbara 'lirilera, wire dɔbara dɔni Thāgbaa bisāsɔ na 'le gi. Di ana dɔɔn bisanaalera Thāgbara?

a) Thāgbaa bisāsɔ

Ado mɔ̃ke Thāgbaa sebe soni gi, tibil n dor Thāgbaa bisā a fɔna bɔɔke a perni Jeju haar. Mɔ̃ke Jā Thāgbaa thɔ̃daar soni Jejudara.

“Si wire fevke tuoneeni a perna ɔɔ i haar, a-n ha wer punone di wi debina a do Thāgbaa bisāsɔke a-n kɔni.” (Jā 8:12)

Di Pol dakha baane aa:

*“Gidonu nɛɛ fev Thāgbaa bikona ni do ha pereraake ni hanani Jeju Kirisitira.”
(Galasi 3:26)*

Di ado fa do Thāgbaa bisā ga, fa puno dakha a na bul kha na ɔɔ bisāsɔ nɔbɔɔke na unani ke a thunni da-n pierna ɔɔ bisāsɔa'. Tu ji thumiaake miani kɛer afta gi dɔa'. Gidonu wire na tuoni Jejuə', tu jur na hale kpurake awi billoə'.

b) Gire diə sarni

Asi ker na hun khiro gbe mɔ̃ke gi muni dɔbara 'lidaale thalera, si thulke phurona thumulera, mɔ̃ ga ha?

Gele fev na hale bā. Nenē bɔɔke tibula na thu nɛ kha na-n hala'. Gaa mu ye haan mē dirake gire n nenani casti di tibil na thu thĩe na-n jala, dɔɔn mɔ̃ke si-n yuni thĩesɔke n kanu thuraake. Thāgbaa sebe n ha ser tu jur si je di Kɔ̃tɔni wirə,

kuune kha na bire na hele na thĩ tinone di ha u dakha na hale thĩ tinone na thu, thĩ tinone na debi kpurake na do gāgaar thĩa'. Di mena gi dakha Thāgbaa bisāsɔ na bire na hana ha u, wa-n kākana dakha khorr.

c) Nvma

Ado sa mu Kōtun widi, Ejai Thāgbaa bobon mure thake:

“Sidū'ūu na bana bire na ha pa biel. Di kpe dakha na-n kpaare kha na b̄binə. Di na bii na sidū'ūu buu na h̄ na buu na ha kha pa biel. Si bisā buu fuv na-n khe wi na khera na sigburōsɔ na khvle pa biel.

Di awi bisɔ na bana biella wa ka sidū'ūu na h̄ na pa biela wa ha wa-n kho dikɔ. Di 'lomĩ bii na gbaa na bolle kha. Bisā buu fuv na 'laare ɔ nyē a na tha sura si ana cvv thĩa'. Tibil biellake na nie di wa muna puure agibo thĩ kve thimia ga. Kpurake ĩ gōgō phurə ga. Gidonu thu fev na-n mure Thāgbaada. Mōke nyvɔn n hini poo.”

(Ejai 11:6-9)

Ger dvɔn thĩeke n nenani di ha u na kuune kha na bire na hale thurake ga-n kɔɔ hana'.

Di nĩke gureeke dvɔni gure n kɔni tɪbila maar, na puno kpurake, a na kv wi maar bā. Gidonu Kōtun na dvɔn fāgadaar thura na yuu fev. Nĩke si-n mar sidū'ūu na n̄ ukhaake dɔni kpal thĩe agibo wo thi junsɔ, na mō thāgba nyvɔn na-n dani bɔɔbɔa', na mō wo nyvɔnna dikhāa bɔɔ n dani a phoro. Si wireeke dɔni dɪbara 'li wireelera, na dani na pi, mōke Thāgba

kɔɔ vlfeni, a na gbeɓure yũu phaa na thi phaa kãke niwe na hani bã, dakha thulke phuronaale na hale ga'.

d) Khir

Gaadara thõdaar Jã mure thĩe gaa billoole:

“Or na piine yilebe fev awi yirə. Khir na hale bã, benie na hale bã, khure na hale bã, niwe na hale bã, gidonu caca thĩe phor ka.” (Nirɔre 21:4)

Tu ji dẽe pa kõtũ gi ka, si anye teana si cve nenẽ booraake a na pierna boolera, na monake si hani niwera gureeke?

e) Niwesɔ

Tu ji caarke teenane gi bulo si, gi cve si dakha si jul kibi si dana khu paar. Adorake na caana niwe du ha m̃, si ni jena di Thãgba ha kha na ɔɔ bisãso. Di a na faa si ado si ha niwera ga. Si a na bul ner niwera a na bulnə ni dakha di na bir a na gbebi gureeke kɔɔ kuvani.

Na-n diinə ga, gureeke a thuni da-n pier nani booke n kpaaneni kõtune a jo gure fevukera si kuvani nenẽ booke m̃ke Pol soni:

“Mi jire tue di buɔke si-n gaarni nenẽ booke ga hur kha fuwrake na i dɔvireeke Thãgba na ha sina'.” (Rɔm 8:18)

Di gi hani thale, sa teena kpurake gi do si toore a na pier boolera, su do sa-n cɔv dikha gbe thuraakaa ga. Si, si ka teenane, si hanana nav na ha bulole wireraake n gaarenti ke n

caanani thilke phuronaakera. Si teenane, si tɔɔ a khonɔ wi a na bulona wi dakha, gi miɛ kha na punoneeke si hanani, a na hanana tubila 'lar wi gba awɔbara a hana Jeju. Gɔdoni ha perera dɔbara sa puno a na lɔ bɔ ji caaraale, a na 'lena dakha dɔbara thubireele.